

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		24 беттің 1 беті

**«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы
медицина колледжі**

ТӘЖІРИБЕЛІК САБАҚҚА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ

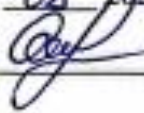
Мамандық: 09130100 «Мейіргер ісі»
 Біліктілік: 5AB09130101 «Мейіргер ісінің қолданбалы бакалавры»
 Оқу түрі: күндізгі
 Оқытудың нормативтік мерзімі: 3 жыл 6 ай
 Циклдер және пәндердің индексі: АП 09
 Курс: 2
 Семестр: 3
 Пән: «Геронтологиялық мейіргер ісі»
 Бақылау түрі: Емтихан
 Барлық сағат/кредит көлемі КЗ: 72/3

Шымкент, 2025 ж.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		24 беттің 2 беті

Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық «Геронтологиялық мейіргер ісі» пәнінің жұмыс бағдарламасы негізінде құрастырылып, кафедра мәжілісінде бекітілді.

Хаттама № 1 « 27 » 08 2025 ж.

Кафедра меңгерушісі Серикова Б.Д.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 3 беті

1 – сабақ

1. Тақырып Кіріспе. Қартаю теориялары мен тұжырымдамалары, егде жастағы адамдарға күтім жасау бойынша дәлелді нұсқаулықтар.

2. Мақсаты: Қартаюдың теориялық негіздерін, оның биологиялық және әлеуметтік аспектілерін зерттеу.

3. Студент білуі тиіс:

- Қартаюдың теориялық негіздері:
- Қартаюдың модельдері мен концепциялары:
- Қарт адамдардың негізгі мәселелері:

Студент істей білуі тиіс:

• Қартаюдың биологиялық және әлеуметтік аспектілері туралы білімдерін тәжірибеде қолдана білу.

• Қарт адамдарға күтім жасау барысында дәлелді нұсқаулықтар қолдану.

• Қарт адамдарда аурудың алдын алу бағдарламасын есептеу.

Негізгі сұрақтар:

- Қартайудың биологиялық аспектілері қандай?
- Қарт адамдарға күтім жасауда қандай дәлелдемелік тәсілдер қолданылады?
- Қартайған адамдардың өмір сапасын жақсарту үшін қандай әлеуметтік факторлар маңызды?

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер:

соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

8. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

1. Геронтология - бұл ... ғылымы.
 - A. қартаю үдерістерін зерттейтін
 - B. қарт адамдардың тыныс алу жүйесінің өзгеруін зерттейтін
 - C. асқазан-ішек жолдарының ауруларын зерттейтін
 - D. несеп жолдары ауруларын зерттейтін
 - E. ағзадағы өзгерістерді зерттейтін
2. Геронтологияның негізгі мақсаты:
 - A. белсенді ұзақ өмір сүруге жету
 - B. мәреге жету
 - C. жоғары шығармашылық жетістіктерге жету
 - D. зейнеткерлікке жету
 - E. шекараға жету
3. Егде жастағы адамдардың емінде дәрі-дәрмектерді ұтымды пайдалуын ... зерттейді.
 - A. геронтофармакология

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 4 беті

- В. клиникалық фармакология
- С. фармакогнозия
- Д. терапия
- Е. эндокринология
- 4. Егде жастағы адамдардың емінде дәрі-дәрмектерді ... тағайындау керек.
 - А. жанама әсерлерін ескере отырып, аз мөлшерден бастап
 - В. фармацевттің кеңесі бойынша
 - С. күніне бірнеше рет
 - Д. әр сағат сайын
 - Е. тамақ қабылдаған сайын
- 5. Егде жастағы адамдардың емінде бүйрек арқылы шығарылатын дәрі-дәрмектердің толық терапевттік дозасын ... сәйкес азайту керек.
 - А. креатининнің клиренс мөлшеріне
 - В. гемоглобин мөлшеріне
 - С. эритроциттердің тұну жылдамдығына
 - Д. ақуыз мөлшеріне
 - Е. кальций мөлшеріне
- 6. Егде жастағы адамдарда ... жиі кездеседі.
 - А. полиморбидтілік
 - В. полиморфизм
 - С. полиурия
 - Д. периодонтит
 - Е. пилороспазм
- 7. Егде жастағы бронх демікпесімен ауыратын науқастардың емінде ... дәрі-дәрмектерді қолдану нәтижелі болады.
 - А. гормоналды
 - В. гипотензивті
 - С. антибактериалды
 - Д. вирусқа қарсы
 - Е. антиагрегантты
- 8. Егде жастағы бронх демікпесімен ауыратын науқастардың емінде гормоналды дәрі-дәрмектерді ... түрде қолдану нәтижелі болады.
 - А. ингаляциялық
 - В. парентералды
 - С. ректалды
 - Д. ақуыз арқылы
 - Е. сұйықтық
- 9. Атеросклероздың алғашқы морфологиялық белгісі:
 - А. фиброзды табақша
 - В. майлы сызық
 - С. комплексті бұзылыстар
 - Д. атероматоз
 - Е. қабыну
- 10. ДДҰ ұсынған қазіргі заманға сай жасқа қарай жіктелуі бойынша егде жасқа жатады:
 - А. 60 жастан 74 жасқа дейін
 - В. 70 жастан 84 жасқа дейін
 - С. 80 жастан 94 жасқа дейін
 - Д. 50 жастан 64 жасқа дейін

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 5 беті

Е. 40 жастан 54 жасқа дейін

Ситуациялық есептер:

Сіз қарттар үйінде медицина қызметкерісіз. Қарт тұрғындардың бірі, 75 жастағы ер адам, үнемі шаршау, есте сақтау қабілетінің нашарлауы және жиі бас ауруларына шағымданады. Ол сондай-ақ физикалық белсенділікке қиындықтар туып, күнделікті тұрмыс іс-әрекеттерін орындауда қиындық көреді. Тексеруден кейін дәрігер диагноз қояды — деменцияның алғашқы кезеңі және гипертония белгілері.

Сұрақтар:

1. Бұл жағдаймен байланысты қандай биологиялық және әлеуметтік қартаю аспектілері болуы мүмкін?
2. Бұл науқас үшін қандай аурулардың алдын алу бағдарламасын ұсынуға болады?

2 – сабақ

1. Тақырып: Егде жастағы халықтың денсаулығы мен өмір сүруіндегі бірегей қажеттіліктері.

2. Мақсаты: Студенттерді жасқа байланысты пайда болатын қартаюдың теориялық негіздерімен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Қартаюдың теориялық негіздері мен механизмдері.
- Қартаюдың биологиялық, әлеуметтік және психологиялық аспектілері.

Студент істей білуі тиіс:

- Қартаюдың биологиялық және әлеуметтік аспектілерін тәжірибеде қолдана білу.
- Қарт адамдарға күтім жасау барысында дәлелді тәсілдерді пайдалану.

4. Негізгі сұрақтар:

- Қартаюдың биологиялық және әлеуметтік аспектілерін түсіндіріңіз.
- Қалыпты және патологиялық қартаюдың айырмашылығы неде?
- Белсенді қартаю моделі дегеніміз не?

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер:

соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

8. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

1. Ұйқы безінің қабыну ауруы ... деп аталады.

- A. панкреатит
- B. дуоденит
- C. гастрит
- D. холецистит
- E. гепатит

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		24 беттің 6 беті

2. Егде жастағы бронх демікпесімен ауыратын науқастардың емінде гормоналды дәрі-дәрмектерді ... түрде қолдану нәтижелі болады.

- A. ингаляциялық
- B. парентералды
- C. ректалды
- D. ауыз арқылы
- E. сұйықтық

3. ДДҰ ұсынған қазіргі заманға сай жасқа қарай жіктелуі бойынша кәрі жасқа жатады:

- A. 75 жастан 89 жасқа дейін
- B. 85 жастан 99 жасқа дейін
- C. 65 жастан 79 жасқа дейін
- D. 55 жастан 69 жасқа дейін
- E. 40 жастан 59 жасқа дейін

4. Қартаю үдерісінің дамуына ... тән.

- A. гетерохрондық
- B. гемофилия
- C. гемолиз
- D. гипертрофия
- E. гипотрофия

5. Қабынуға қарсы стероидты емес препараттар қолданғанда ... жүйесінің асқынулары жиі кездеседі.

- A. ас қорыту
- B. тыныс
- C. жүрек - қантамыр
- D. жүйке
- E. сүйек - бұлшық ет

6. Антиатерогендік әсер ... жағдайында байқалады.

- A. тығыздығы жоғары липопротеидтер деңгейінің жоғарылауы
- B. тығыздығы өте төмен липопротеидтер деңгейінің жоғарылауы
- C. тығыздығы төмен липопротеидтер деңгейінің жоғарылауы
- D. тығыздығы жоғары липопротеидтер деңгейінің төмендеуі
- E. тығыздығы төмен липопротеидтер мен үшглицеридтер деңгейінің жоғарылауы

7. Секреторлы диарея - ... салдарынан туындаған диарея

- A. ішекте су секрециясының оның сіңірілуінен басым болуы
- B. ішекте қабыну мен секрецияның бұзылуы
- C. ішек қабынуы
- D. ішек моторикасы бұзылуы
- E. ішекте су секрециясы төмендеуі

8. Бауырлық сарғаю - ... салдарынан туындаған сарғаю.

- A. бауыр патологиясы
- B. ұйқы безі патологиясы
- C. өт жолдары патологиясы
- D. жүрек қан айналу жүйесі патологиялары
- E. ағзада билирубиннің түзілуінің жоғарылауы

9. Секреторлы диареяның ең жиі себебі:

- A. бактериалді және вирусты этиологиялы колит
- B. панкреатит
- C. гепатит

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 7 беті

- D. мальабсорбция синдромы
 E. ойық жара ауруы
 10. Теміртапшылық анемиясының ең жиі себебі:
 A. ағзаға темірдің жеткіліксіз түсуі
 B. сіңірілу процесінің бұзылуы
 C. қан кетулер
 D. жүктілік, бала туу, лактация
 E. туа пайда болған теміржетіспеушілігі

Ситуациялық есептер:

Сіз - қарттар үйінің мейірбикесісіз. Сіздің кезегіңізге 72 жастағы ер адам келді, диагнозы - остеоартрит және 2 типті қант диабеті. Ол физикалық белсенділіктің төмендігінен және қандағы қант деңгейін бақылауда қиындықтар туындайтынын айтады. Ол өз тәуелсіздігінен алаңдаулы және күнделікті шаруаларға көмек сұрағысы келмейді.

Сұрақтар:

1. Бұл пациенттің денсаулығына қатысты қандай негізгі мәселелер бар?
2. Оның диагнозына байланысты күтім мен емдеу бойынша қандай кеңес берер едіңіз?

3 – сабақ

1. Тақырып: Қарт науқастардың жағдайын бағалау, дәлелді денсаулықты нығайту.

Мақсаты: Білім алушыларды қарт адамдардың денсаулық жағдайын бағалау әдістерімен және олардың денсаулығын дәлелді түрде нығайту тәсілдерімен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Дәлелді медицина принциптері және олардың қарт адамдардың денсаулығын нығайтудағы қолданылуы.
- Қарт адамдарда аурулардың алдын алу үшін негізгі профилактикалық шаралар мен бағдарламалар.

Студент істей білуі тиіс:

- Қарт адамдар үшін белсенді қартаю мен әлеуметтік интеграция бағдарламаларын әзірлеу және енгізу.
- Қарт адамдарға психологиялық қолдау көрсету, олардың әлеуметтік белсенділігі мен психоэмоционалдық жағдайын жақсартуға ықпал ету.

4. Негізгі сұрақтар:

- Қарт адамдардың денсаулық жағдайын бағалау кезінде қандай негізгі кезеңдер бар?
- Дәлелді денсаулықты нығайту тәсілдерінің қандай негізгі аспектілері бар?
- Қарт адамдарда физикалық белсенділікті арттырудың қандай пайдасы бар?

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер:

соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979- AO «Южно-Казахстанская медицинская академия»	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		24 беттің 8 беті

8. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

1. Диспепсия ... белгісі.

- A. гастриттің, ойық жара ауруының
- B. пиелонефриттің
- C. колиттің
- D. эзофагиттің
- E. проктиттің

2. Асқазан қатерлі жарасына күдіктендіретін ең ерте белгілерінің бірі:

- A. себепсіз тәбеттің бұзылуы
- B. ішек қызметінің бұзылуы
- C. салмақ жоғалт
- D. метеоризм
- E. жүрек соғу

3. Асқазан ойық жарасын анықтауда ең ақпаратты диагностикалық әдіс:

- A. ЭФГДС
- B. ЭхоКГ
- C. ЭКГ
- D. ЭЭГ
- E. ФКГ

4. Тұз қышқылы түзілуін төмендететін препараттарға ... жатпайды.

- A. сукральфат
- B. гастроцепин
- C. ранитидин
- D. атропин
- E. циметидин

5. Асқазан ойық жара ауруының асқынуы:

- A. малигнизация
- B. тәбеттің жоғалуы
- C. бас ауруы
- D. қан қысымының төмендеуі
- E. қызба

6. Дуоденостаздың негізгі диагностикалық әдісіне ... жатады.

- A. гастроскопия
- B. рентгеноскопия
- C. моториканы баллонды зерттеу әдісі
- D. PH - метрия
- E. дуоденалді сүргілеу

7. Қант диабетінің бастапқы кезеңіне тән емес симптомдар:

- A. олигурия
- B. полиурия
- C. салмақ жоғалту
- D. әлсіздік
- E. шөлдеу

8. Қант диабетінің қалыптасуының қатерлі факторына ... жатпайды.

- A. салмақ жетіспеушілігі
- B. дене салмағы жоғарылауы
- C. семіздік

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		24 беттің 9 беті

- D. артериялық гипертензия
 E. тұқымқуалай берілетін бейімділік
 9. Өт қапшығы дискинезиясының гиперкинетикалық түрінің емінде ... қолданылады.
 A. спазмолитикалық препараттар
 B. сукральфат және оның аналогтары
 C. H₂ – гистамин рецепторларының блокаторлары
 D. сүргілеусіз тюбаждар
 E. хирургиялық ем
 10. Асқазанның ойық жара ауруы жиі ... жаста кездеседі.
 A. 40 -тан кейінгі
 B. 20-30
 C. 10 - ға дейінгі
 D. 80 -нен кейінгі
 E. 10-20

Ситуациялық есептер:

Сіз 75 жастағы пациентке қабылдауға тағайындалдыңыз. Пациент үнемі шаршағыштық, бас аурулары және есте сақтау проблемаларына шағымданады. Оның анамнезінде гипертония, 2 типті диабет және остеоартрит бар. Тексеру кезінде пациенттің жүріп-тұруы қиындап, бұлшықеттері әлсірегені байқалады, сондай-ақ ол ұмытшақтық пен күнделікті тіршілікте қиындықтардан шағымданады.

Сұрақтар:

1. Пациенттің ағымдағы жағдайын диагностикалау үшін қандай денсаулық жағдайын бағалау әдістерін қолданар едіңіз?
2. Нақты диагностика үшін қандай зертханалық зерттеулер немесе тесттер жүргізу қажет?

№4 дәріс

1.Тақырыбы: Қарт науқастардың қауіпсіздігін бағалау.

2. Мақсаты: Егде жастағы науқастардың денсаулық жағдайына байланысты қауіпсіздігін қамтамасыз етудің негізгі принциптерін қарастыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Қарт адамдардың қауіпсіздігін арттыру үшін заманауи технологиялар мен құрылғыларды (GPS, телемедицина, ақылды құрылғылар) қолдану
- Қарт пациенттермен жұмыс істеуде әлеуметтік және психоэмоционалдық аспектілер

Студент істей білуі тиіс:

- Қарт пациенттердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін іс-шаралар мен профилактикалық шараларды әзірлеу және жүзеге асыру.
- Қарт адамдардың денсаулығын бақылау және дәрі-дәрмек қабылдауын басқару.

4. Негізгі сұрақтар:

- Күнделікті өмірде қарт пациенттердің қауіпсіздігіне қандай негізгі қауіптер туындауы мүмкін?
- Қарт адамдардың құлауын алдын алу үшін қандай шаралар қабылдануы керек?
- Заманауи технологиялар қарт пациенттердің қауіпсіздігін қалай жақсарты алады?

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 10 беті

4. Ситуациялық есептерді шешу.

5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер:

соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

8. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

a. Диспепсия ... белгісі.

F. гастриттің, ойық жара ауруының

G. пиелонефриттің

H. колиттің

I. эзофагиттің

J. проктиттің

b. Асқазан қатерлі жарасына күдіктендіретін ең ерте белгілерінің бірі:

F. себепсіз тәбеттің бұзылуы

G. ішек қызметінің бұзылуы

H. салмақ жоғалт

I. метеоризм

J. жүрек соғу

c. Асқазан ойық жарасын анықтауда ең ақпаратты диагностикалық әдіс:

F. ЭФГДС

G. ЭхоКГ

H. ЭКГ

I. ЭЭГ

J. ФКГ

d. Тұз қышқылы түзілуін төмендететін препараттарға ... жатпайды.

F. сукральфат

G. гастроцепин

H. ранитидин

I. атропин

J. циметидин

e. Асқазан ойық жара ауруының асқынуы:

F. малигнизация

G. тәбеттің жоғалуы

H. бас ауруы

I. қан қысымының төмендеуі

J. қызба

f. Дуоденостаздың негізгі диагностикалық әдісіне ... жатады.

F. гастроскопия

G. рентгеноскопия

H. моториканы баллонды зерттеу әдісі

I. PH - метрия

J. дуоденалді сүргілеу

g. Қант диабетінің бастапқы кезеңіне тән емес симптомдар:

F. олигурия

G. полиурия

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 11 беті

- Н. салмақ жоғалту
- І. әлсіздік
- Ж. шөлдеу
- h. Қант диабетінің қалыптасуының қатерлі факторына ... жатпайды.
- Ғ. салмақ жетіспеушілігі
- Г. дене салмағы жоғарылауы
- Н. семіздік
- І. артериялық гипертензия
- Ж. тұқымқуалай берілетін бейімділік
- і. Өт қапшығы дискинезиясының гиперкинетикалық түрінің емінде ... қолданылады.
- Ғ. спазмолитикалық препараттар
- Г. сукральфат және оның аналогтары
- Н. H₂ – гистамин рецепторларының блокаторлары
- І. сүргілеусіз тубаждар
- Ж. хирургиялық ем
- j. Асқазанның ойық жара ауруы жиі ... жаста кездеседі.
- Ғ. 40 -тан кейінгі
- Г. 20-30
- Н. 10 - ға дейінгі
- І. 80 -нен кейінгі
- Ж. 10-20

Ситуациялық есептер:

Сіз қарттар үйінде мейіргер болып жұмыс істейсіз. 80 жастағы гипертония және артрит диагнозы қойылған ер адам ваннада абайсызда сырғып құлап, аяғын жарақаттады. Ол қатты ауырып, тұра алмайтынын айтады.

Сұрақтар:

1. Құлағаннан кейін пациенттің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қандай алғашқы қадамдар жасалуы керек?
2. Бұл пациент үшін болашақта құлауды алдын алу шараларын қандай ұсыныстар бере аласыз?

5 – сабақ

1. Тақырып: Гериатриялық синдромдар, қозғалыс технологиялары.

2. Мақсаты: Студенттерді гериатриялық синдромдармен, оларды диагностикалау мен алдын алу әдістерімен таныстыру және пациенттерді тасымалдау кезінде қолданылатын қауіпсіз технологиялармен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Гериатриялық синдромдарды диагностикалау және алдын алу әдістері.
- Пациенттерді қауіпсіз тасымалдау үшін қолданылатын технологиялар мен құралдар.

Студент жасай білуі тиіс:

- Пациенттің физикалық және когнитивті ерекшеліктерін ескере отырып, ең қауіпсіз тасымалдау әдістерін таңдау үшін оның жағдайын бағалай білу.
- Қозғалысы шектеулі пациенттерді қауіпсіз тасымалдау үшін арнайы құралдар мен технологияларды қолдана білу.

4. Негізгі сұрақтар:

- Гериатриялық синдромдар дегеніміз не және олар қарт адамдардың денсаулығына қандай әсер етеді?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 12 беті

- Пациентті тасымалдау кезінде медициналық қызметкерлер қандай қауіпсіздік ережелерін сақтау қажет?

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер: соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

8. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

1. Егде жастағы жүрек ишемиялық ауруы мен II дәрежелі АГ - мен ауыратын науқастың емін ... бастау қажет.
 - A. β -блокаторлардан
 - B. ААФ (АПФ) ингибиторларынан
 - C. каптозидтен
 - D. тиазидті зәр айдаушы препараттардан
 - E. клофелиннен
2. Стенокардияға ең тән белгі:
 - A. ауырсыну ұстамасы кезінде тіркелген ST интервалының депрессиясы
 - B. жүрек ырғағының бұзылуы
 - C. дене жүктемесі кезіндегі төс артында ауырсыну
 - D. патологиялық Q тісшесі
 - E. ауырсыну шегінде ST көтерілуі
3. Миокард инфарктісінің жіті кезеңіндегі өлімнің ең жиі себебі:
 - A. жүрек ырғағының бұзылуы
 - B. солқарыншалық жетіспеушілік
 - C. кардиогенді шок
 - D. толық АВ-блокадасы
 - E. жүрек тампонадасы
4. Жүректің ишемиялық ауруының диагностикасында ең ақпаратты тексеруге ... жатады.
 - A. анамnestикалық деректерді дұрыс жинау
 - B. аускультативтік деректер
 - C. ЭКГ нәтижелері
 - D. қан анализінің нәтижелері (клиникалық, биохимиялық)
 - E. гемодинамика күйі
5. Жүректің ишемиялық ауруының ең маңызды қатерлі факторына ... жатады.
 - A. артериялық гипертензия
 - B. алкогольдік ішімдіктер қабылдау
 - C. темекі шегу
 - D. гиподинамия
 - E. семіздіктің төменгі сатысы
6. Артериялық қан қысымы 144/96 мм.с.б. деңгейіне жоғарлауы ... дәрежеге тән:
 - A. I

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 13 беті

- В. II
 С. III
 D. қалыпты жоғары деңгейі
 E. шекаралық деңгейі
 7. Кәрілік жүрекке тән емес:
 A. тахикардия
 B. миокардтың жиырылу қабілетінің төмендеуі
 C. жүрек лақтырысының төмендеуі
 D. капиллярлардың базалды мембранасының жуандауы және олардың санының азаюы
 E. қолқаның тығыздалуы
 8. Стенокардия емінде ... қолданылмайды:
 A. стероидты емес қабынуға қарсы препараттар
 B. кальций антагонисттері
 C. нитраттар
 D. дезагреганттар
 E. β -блокаторлар
 9. ЖИА қауіп факторларына ... жатпайды:
 A. алкоголизм
 B. АГ
 C. семіздік
 D. қант диабеті
 E. темекі тарту
 10. Қызбамен жүретін ауруларда «сүтпен кофе» тәрізді терінің түсі ... тән
 A. инфекциялық эндокардитке
 B. неоплазмаға
 C. ЖҚЖ
 D. созылмалы бүйрек жетіспеушілігімен нефритке
 E. қызылшаға

Ситуациялық есептер:

Қарттар үйінде 78 жастағы пациенттің еске сақтау қабілеті нашарлап, ол қазірдің өзінде бірнеше рет дәрі-дәрмектерін дұрыс қабылдамай қалған. Сонымен қатар, ол жиі көңіл-күйінің төмендегенін және белсенділігінің азайғанын айтады.

Сұрақтар:

1. Бұл пациентте қандай гериатриялық синдромдар болуы мүмкін?
2. Осы пациентке қандай диагностика жүргізу керек және қандай алдын алу шараларын қолданасыз?

6 – сабақ

1. Тақырып: Кәрілік астения. Клиникалық астенияның этиологиясы. Симптоматикасы.

2.Мақсаты: Студенттерге кәрілік астенияның түсінігін, оның этиологиясын және клиникалық көріністерін таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Кәрілік астенияның анықтамасы және негізгі белгілері.
- Кәрілік астенияның этиологиясы мен дамуына әсер ететін факторлар (физиологиялық, созылмалы аурулар, психоэмоционалдық факторлар).

Студент істей білуі тиіс:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		24 беттің 14 беті

- Кәрілік астения белгілерін көрсететін пациенттің клиникалық жағдайын бағалау.
- Кәрілік астения мен оған байланысты ауруларды анықтау үшін диагностика әдістерін қолдану.

4. Негізгі сұрақтар:

- Кәрілік астенияның басты белгілері қандай?
- Кәрілік астенияның дамуына қандай факторлар әсер етеді?
- Кәрілік астенияны диагностикалауға қандай әдістер қолданылады?

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер:

соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

8. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

- а. Артериялық қан қысымы 166/94 мм.с.б. дейін жоғарлауы ... дәрежесіне тән
 - A. II
 - B. I
 - C. III
 - D. қалыпты жоғары деңгейі
 - E. шекаралық деңгейі
- б. Миокард инфарктісінде кардиогенді шок дамуының қатерлі себебіне ... жатпайды.
 - A. жас науқас
 - B. қант диабеті
 - C. егде жастағы науқас
 - D. ЭКГ және ЭхоКГ деректерінде инфаркт көлемінің үлкендігі
 - E. анамнезінде миокард инфаркті
- с. Миокард инфарктісінің жіті кезеңінде қан сарысуында ең алдымен ... белсенділік деңгейі жоғарылайды:
 - A. миоглобиннің
 - B. креатинфосфокиназаның
 - C. лактатдегидрогеназаның
 - D. аспарагин трансаминазаның
 - E. СРА
- д. Миокард инфарктісінің жіті кезеңінің алғашқы 12 сағатында жиі кездесетін асқынуларға ... жатады.
 - A. жүрекшелік-қарыншалық өткізгіштіктің бұзылуы
 - B. қарыншалық фибрилляция
 - C. кардиогенді шок
 - D. қарыншааралық перденің жарылуы
 - E. өкпе шемені
- е. Гипертониялық криздің асқынуларына ... жатпайды.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	72-11-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық	24 беттің 15 беті	

- A. өкпеден қан кету
- B. геморрагиялық инсульт
- C. жіті коронарлық жетіспеушілік
- D. көздің тор қабығына қан құйылу
- E. жіті солқарыншалық жетіспеушілік
- f. Кәрі науқастардағы миокард инфарктісінің ағымына тән емес:
 - A. тыртықтану сатысының тез басталуы
 - B. аритмиялық түрі
 - C. ауырсынусыз түрі
 - D. ауырсыну ұстамасы күшінің төмендігі
 - E. ми қанайналымының бұзылуы бірге байқалуы
- g. Ауруханаға жеткізгенге дейінгі кезеңдегі миокард инфарктісінің жіті сатысындағы науқастар өлімінің жиі себебі:
 - A. қарыншалық фибрилляция
 - B. өкпе шемені
 - C. нағыз кардиогенді шок
 - D. жүрек гемотампонадасы
 - E. толық атриовентрикулярлы блокада
- h. 72 жастағы жеңіл артериялық гипертония және III дәрежелі семіздік байқалатын науқас емін ... бастаған дұрыс.
 - A. β-блокаторлардан
 - B. резерпиннен
 - C. гипотиазидтен
 - D. клофелиннен
 - E. коринфардан
- i. Миокард инфарктісінің жіті кезеңінде қолданылатын препараттарға жатпайды:
 - A. калий препараттары
 - B. анальгетиктер
 - C. дезагреганттар
 - D. β-блокаторлар
 - E. нитраттар
- j. Артериялық гипертензиямен ауыратын науқасқа ... қолдануды шектеу қажет:
 - A. ас тұзын
 - B. калийді
 - C. көмірсуды
 - D. майларды
 - E. ақуызды

Ситуациялық есептер:

85 жастағы ер адам, кәрілік астениясын емдеу бөлімшесіне түскен, жүріп-тұруда қиындықтар мен үнемі шаршағандыққа шағымданады. Ол өзін-өзі киіне алмайды және күнделікті істерін орындау үшін көмек қажет. Сонымен қатар, ол жиі бас айналу және әлсіздік сезіміне шағымданады. Анамнезінде — инсульт және гипотензивті препараттарды ұзақ уақыт қолдану бар.

Сұрақтар:

1. Инсульттан кейін пайда болған қандай белгілер мен факторлар пациентте астенияның дамуына себеп болуы мүмкін?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 16 беті

2. Пациенттің қалпына келуінде физиотерапия мен жеке жаттығулардың қандай рөлі болуы мүмкін?

7 – сабақ

1. Тақырып: Қарт адамдарда арасындағы деменция, Паркинсон және саркопенияның ерекшеліктері мен күтім жүргізу тәсілдері.

2.Мақсаты: Студенттерді қарт жаста жиі кездесетін деменция, Паркинсон ауруы және саркопенияның негізгі клиникалық ерекшеліктерімен, даму себептерімен және күтім жүргізу қағидаларымен таныстыру

3. Студент білуі тиіс:

- Қарттардағы депрессияның негізгі белгілері мен себептері
- Депрессияның қарт адамдардың денсаулығына және өмір сапасына әсері

Студент істей білуі тиіс:

- Қарттардағы депрессияның ерте белгілерін анықтай білу.
- Қарт адамдар үшін депрессияның алдын алу шараларын ұйымдастыру.

4.Негізгі сұрақтар:

- Қарт адамдарда депрессияның негізгі белгілері қандай?
- Қарт адамдарда созылмалы аурулардың депрессияның дамуына әсері қандай?
- Қарттарда депрессияның алдын алу үшін психотерапевтикалық көмектің қандай әдістері тиімді?

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
- 4.Ситуациялық есептерді шешу.
- 5.Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер: соңғы бетке қараңыз

7. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

8. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

1.Гипертониялық кризде сублингвалді қолдануға қолайлы препарат:

- А. капотен
- В. анаприлин
- С. адельфан
- Д. допегит
- Е. изобарин

2.Тырнақтың «сағат эйнегі», саусақтардың «барабан таяқшалары»тәрізді өзгеруі ... тән.

- А. бронхоэктаз ауруына
- В. бронхтық демікпесіне
- С. созылмалы гепатитке
- Д. созылмалы пиелонефритке
- Е. өкпенің қатерлі ісігіне

3.Егде және кәрі жастағы науқастардағы пневмонияның ағымына ... тән.

- А. дерттің ұзақ ағымы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		24 беттің 17 беті

- В. жоғары қызба
 С. жіті басталуы
 D. ЭТЖ өте жоғарылауы
 Е. жоғары лейкоцитоз
4. Жүрек бұлшық етінің қабынуы:
 А. миокардит
 В. перикардит
 С. эндокардит
 D. панкардит
 Е. ревмокардит
5. Науқас өзі гипертониялық кризді баса алу үшін ... ұсыну керек.
 А. капотенді
 В. дибазолді
 С. но-шпаны
 D. фуросемидті
 Е. эналаприлді
6. Стенокардияға ... тән.
 А. төс артының ауырсынуы және ST сегментінің 1 мм-ге не одан да көп депрессиясы
 В. жүктемеден кейін қарыншалық экстрасистолия
 С. ST сегменттің 1 мм -ден жоғарылауы
 D. физикалық жүктемеге байланыссыз төс артының ауырсынуы
 Е. Q тісшенің III және aVF тіркемелерде ұлғаюы
7. Ойық жара ауруында қан кету кезінде ... жетекші симптом болып табылады.
 А. «кофе тұнбасымен» құсу, мелена, артериалды қысымның төмендеуі, әлсіздік
 В. артериалды қысымның төмендеуі
 С. сұйық нәжіс, әлсіздік
 D. эпигастрийде ауырсыну
 Е. жүрек айну, құсу
8. Асқазанның жоғары бөлігінің ойық жарасына ... пайда болуы тән:
 А. тамақ қабылдағаннан кейін 30 минуттан соң эпигастрийде ауырсыну
 В. төс артында ауырсыну
 С. тамақ қабылдағаннан кейінгі сәтте эпигастрийде ауырсыну
 D. тамаққа байланыссыз ауырсыну
 Е. оң қабырға доғасы астының ауырсынуы
9. Егде жастағы науқаста жиі ауырсынумен кіші дәретке отыру, макрогематурия байқалғанда тексеруді ... бастау керек.
 А. бүйректің УДЗ-нен
 В. цистоскопиядан
 С. тамырлық урографиядан
 D. зәр анализінен
 Е. изотопты ренографиядан
10. Анемиямен артериалды гипертонияның қосарлануы ... тән.
 А. созылмалы бүйрек жетіспеушілігіне
 В. Иценко-Кушинг синдромына
 С. акромегалияға
 D. B12-тапшылық анемияға
 Е. артериялық гипертензияға

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 18 беті

Ситуациялық есептер:

Қарттар үйінде сіз бірнеше қарт пациенттің белсенділігі төмендегенін, сирек серуендейтінін, жалғыз отырып, қарым-қатынастан қашатынын байқайсыз. Бұл олардың көңіл-күйлерінің төмендеуімен қатар жүреді. Олардың кейбірі буындардағы ауырсынуға шағымданады, бұл да олардың физикалық белсенділігін нашарлатады.

Сұрақтар:

1. Әлеуметтік оқшаулану қарттардағы депрессияның дамуына қалай әсер етуі мүмкін?
2. Осы пациенттердің жағдайын жақсарту үшін қандай әлеуметтік белсенділік шараларын ұсына аласыз?

8 – сабақ

1. Тақырып: Альцгеймер ауруы клиникалық ерекшеліктері, даму кезеңдері және күтім жүргізу тәсілдері.

2. Мақсаты: Студенттерді қарт адамдардағы Альцгеймер ауруының даму кезеңдерімен, симптомдарымен және күтім жүргізу тәсілдерімен таныстыру, олардың когнитивтік және физикалық функцияларын қолдауға арналған тиімді әдістерін көрсету.

3. Студент білуі тиіс:

- Альцгеймер ауруының негізгі белгілері.
- Аурудың этиологиясы және патогенезі.
- Альцгеймер ауруының дамуына әсер ететін қауіп факторлары мен ықпал етуші жағдайлар.

Студент істей білуі тиіс:

- Альцгеймер ауруының клиникалық белгілерін бағалау.
- Ауруды анықтау үшін диагностикалық әдістерді қолдану.

4. Негізгі сұрақтар:

- Альцгеймер ауруының негізгі белгілері қандай?
- Альцгеймер ауруының дамуында қандай қауіп факторлары маңызды рөл атқарады?
- Альцгеймер ауруын диагностикалау үшін қандай зерттеу әдістері қолданылады?

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер:

соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

8. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

1. Созылмалы гломерулонефриттің жиі клиникалық нұсқауы:
 - A. жасырын
 - B. гематуриялық
 - C. нефротикалық
 - D. гипертониялық

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	72-11-2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		24 беттің 19 беті

- Е. аралас
2. Зәрдің зертханалық тексеруінде нефротикалық синдромның негізгі белгісі:
- А. протеинурия
- В. бактериурия
- С. гематурия
- Д. лейкоцитурия
- Е. цилиндрурия
3. Митралды жетіспеушілікке ... тән.
- А. жүрек ұшында систолалық шу
- В. қолқа үстінде 2-ші тонның акценті
- С. жүрек ұшында шапалақты 1 тон
- Д. жүрек ұшында диастолалық шу
- Е. Боткин-Эрба нүктесінде систолалық шу
4. Бүйректің қызметтік күйін ... арқылы бағалай алмайды.
- А. Нечипоренко сынамасы
- В. шумақтық фильтрация
- С. Зимницкий сынамасы
- Д. экскреторлы урография
- Е. қандағы мочеви́на және креатинин
5. Теміртапшылық анемиясы диагнозы ... негізінде қойылмайды.
- А. сүйек кемігін тексеруде мегабласттар анықталуы
- В. боялған сүйек кемігі биоптатында темір анықталмауы
- С. қан сарысуында ферритин деңгейінің төмен болуы
- Д. арнайы клиникалық анализде гипохромия мен микроцитоз анықталуы
- Е. 1 ай ішінде темір препараттарымен емдеуге тиімді жауап болуы
6. Шиллинг сынамасы... дәлелдеу үшін жасалады.
- А. В₁₂ –тапшылық анемияны
- В. теміртапшылық анемияны
- С. гемолиздық анемияны
- Д. апластикалық анемияны
- Е. гипопластикалық анемияны
7. Теміртапшылық анемияда ... төмендугі байқалады.
- А. гемоглобин және эритроциттердің
- В. лейкоциттердің
- С. тромбоциттердің
- Д. гемоглобин және лейкоциттердің
- Е. гемоглобин және тромбоциттердің
8. Теміртапшылық анемиясының даму себебіне ... жатпайды.
- А. ішкі Касл факторы болмауы
- В. қан кету
- С. темір сіңірілуінің бұзылуы
- Д. темір шығынының артуы
- Е. туа пайда болған трансферрин жетіспеушілігі
9. Теміртапшылық анемиясында шеткі қанда ... өзгерістер болады.
- А. гипохромды, микроцитарлы
- В. гиперхромды, макроцитарлы
- С. нормохромды, макроцитарлы
- Д. гипохромды, макроцитарлы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 20 беті

- Е. гиперхромды, микроцитарлы
10. Теміртапшылық анемиясына ... тән емес.
- А. полиневрит
- В. шаш түсуі
- С. тырнақ сынғыштығы
- Д. койлонихиялар
- Е. дәмнің кері өзгеруі

Ситуациялық есептер:

82 жастағы ер адам Алыцгеймер ауруынан зардап шегеді. Ол есте сақтау қиындықтарына ұшырап, жиі заттарын қайда қойғанын ұмытып қалады және жақындарын әрдайым танымайды. Оның қызы әкесінің жағдайы туралы алаңдаулы және үй жағдайында оған қалай көмек көрсету керектігін білмейді.

Сұрақтар:

1. Алыцгеймер ауруымен ауыратын пациенттің өмір сапасын жақсарту үшін туыстарына қандай ұсыныстар жасауға болады?
2. Мұндай диагнозы бар пациентке күтім жасаудың аурудың әртүрлі кезеңдерінде ерекшеліктері қандай?
3. Аурудың дамуын бәсеңдету үшін қандай профилактикалық шаралар мен қолдаушы терапия қолданылуы мүмкін?

9 – сабақ

1. Тақырып: Егде наукастардың отбасын, денсаулығын қолдау және жақсы көңіл-күйі сыйлау.

2. Мақсаты: Студенттерді қарт адамдардың денсаулығын сақтау мен психоэмоционалды әл-ауқатын жақсартуға дайындау.

3. Студент білуі тиіс:

- Қарт адамдардың денсаулығын және психоэмоционалды жағдайын сақтауда отбасының рөлі
- Қарттарда жиі кездесетін психологиялық және физикалық мәселелерді, олардың алдын алу жолдары

Студент істей білуі тиіс:

- Отбасының қарт адамдардың денсаулығына және әл-ауқатына оң ықпалын көрсететін нақты мысалдар мен тәсілдерді қолдану.
- Қарт адамға қауіпсіз және жайлы орта жасау үшін қажет шараларды жоспарлау

4. Негізгі сұрақтар:

- Отбасының эмоционалды қолдауы қарт адамның психоэмоционалды жағдайын жақсартуда қандай рөл атқарады?
- Қарт адамның үй жағдайында қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қандай шаралар қабылдануы керек?

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер:

соңғы бетті қараңыз.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11-2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		24 беттің 21 беті

7. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

8. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

1. Теміртапшылық анемиясы диагнозын қою үшін қажетті тексеру әдісі:

1. жалпы қан анализі
2. стерналды пункция
3. қан сарысуындағы темір деңгейі
4. қан сарысуының жалпы темір байланыстырушы қабілеті

A. 1,2,3,4

B. 1,2,4

C. 1,3

D. 2,4

E. 3

2. В₁₂-тапшылық анемиясы ... салдарынан дамымайды.

A. темір тапшылығы

B. В₁₂ витаминінің конкурентті шығындалуы («соқыр ілгек» синдромы, лентец инфекциясы инвазиясы)

C. гастрэктомиядан кейінгі күй

D. В₁₂ витаминінің сіңірілуінің бұзылуы

E. хром тапшылығы

3. Теміртапшылық анемиясымен ауыратын науқастар ... диспансерлік топ бойынша бақылауға алынады.

A. Д3

B. Д2

C. Д1

D. Д4

E. Д5

4. Подагра ауруына ... тән.

A. тофустар

B. ксантелазмалар

C. остеофиттер

D. эритема

E. склеродактилия

5. Кәрілік сүйелдің инкубациялық кезеңі... ай.

A. 2-6

B. 4-8

C. 3-6

D. 9-3

E. 10-12

6. Қарт адамдарда сүйелдің сипаттамасы:

A. ауырсыну

B. ауырсынусыз

C. іріңді

D. қан кету

E. ісіну

7. Кәрілік сүйел түріне қарай ... тәрізді болады.

A. қырыққабат

B. гүл

C. жүзім

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 22 беті

- Д. шиіе
 Е. алма
 8. Кәрілік сүйел адамның ... жиі кездеседі.
 А. мойнында
 В. қолында
 С. шекесінде
 D. табанында
 Е. басында
 9. Берілген факторлардың ішінде терінің фотоқартаюына алып келеді:
 А. теріге зиянды химиялық заттардың әсері
 В. ұзақ инсоляция
 С. созылмалы соматикалық аурулар
 D. темекі шегу
 Е. асқазан ойық жара ауруы
 10. Берілген клиникалық симптомдардың қайсысы фотоқартаю мен табиғи қартаюдың айырмашылығына жатады:
 А. терінің жоғарғы кабатының бұдырмаланып қапындауы
 В. көптеген терең әжімдер
 С. көп телеагизтациясы бар құрғақ, тез жарақаттанатын тері
 D. теріде қатерлі және қатерсіз өсімдіктердің пайда болуына бейімділік
 Е. құрғақ тері

Ситуациялық есептер:

76 жастағы ер адам қант диабеті мен гипертониядан зардап шегеді. Ол жалғыз тұрады, жақын туыстары жоқ және әлеуметтік байланыстары шектеулі. Ол әрдайым дұрыс тамақтану және дәрі-дәрмек қабылдау режимін сақтамайды. Сонымен қатар, ер адам белсенділігін төмендетіп, жиі депрессия мен өмірге қызығушылығын жоғалтатынын айтады.

Сұрақтар:

1. Пациенттің өмір сапасын жақсарту және емдеу режимін сақтауға көмектесу үшін қандай шаралар қабылдауға болады?
2. Туыстары немесе әлеуметтік қызметкерлер ер адамға депрессиялық күйден шығуға және өмірге қызығушылығын қайта оралтуға қалай көмектесе алады?

10 – сабақ

1. **Тақырып:** Қарттарға күтім жасаудағы әлеуметтік қызметкердің рөлі.
2. **Мақсаты:** Әлеуметтік қызметкердің негізгі функциялары мен міндеттерін, қарт адамдарға тиімді көмек пен қолдау көрсетудің әдістерін қарастыру.
3. **Студент білуі тиіс:**
 - Әлеуметтік қызметкердің қарт адамдарға күтім көрсету кезіндегі рөлі мен функциялары.
 - Әлеуметтік қызметкер қарт адамдарға көрсететін негізгі көмек түрлері мен міндеттері..
- Студент істей білуі тиіс:
 - Қарт адамның қажеттіліктерін бағалап, жеке күтім жоспарын жасау.
 - Қарт адамдарға психологиялық қолдау көрсету
4. **Негізгі сұрақтар:**
 - Әлеуметтік қызметкер қарт адамдарға күтім ұйымдастыру кезінде қандай негізгі міндеттерді атқарады?
 - Әлеуметтік қызметкер қарт адамдарға қандай көмек көрсете алады?
5. **Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталас, жағдайлық есептер, жұптасып жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т.б.):**
 1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып отырып, тақырыпты талдау.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 23 беті

2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер:

1. Морозова, Г. И. Медбикелік іс негіздері М. : ГЭОТАР – Медиа, 2014. – 256 бет.
2. Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері: оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций: учебное пособие. – М. : «Литтерра», 2016. – 248 бет.
3. Вац, Н. Мейірбике ісі негіздері (жеке әлеуметтік топтардың науқастарына мейірбикелік күтім) = Основы сестринского дела (сестринская помощь по уходу за отдельными социальными группами лиц): оқу құралы / Н. Вац, Ә. Сабырханова, К. Қасенова. -; Астана: Фолиант, 2011. – 280 бет.
4. Мамандандырылған медбикелік күтімді ұйымдастыру: мед. колледждер мен училищелерге арналған оқу құралы. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015.

7. Интернет-ресурс

1. Ғылыми электрондық кітапхана
2. «BooksMed» электронды кітапханасы
3. «Web of science» (Thomson Reuters)
4. «Science Direct» (Elsevier)

8. Оқыту және оқыту әдістері:

Дәріс: шолу

Презентация, реферат, тест, глоссарий

9. Бақылау (тесттер, есептер және басқалар)

Тесттер:

- a. Қартаю үдерісіне ықпал ететін факторлар:
 - A. бос радикалдардың әсері
 - B. липидтер деңгейінің төмендеуі
 - C. глюкоза деңгейінің төмендеуі
 - D. ақуыз деңгейінің төмендеуі
 - E. көмірсулар деңгейінің төмендеуі
- b. Қартаюдың кезеңдері:
 - A. 3
 - B. 4
 - C. 5
 - D. 6
 - E. 1
- c. Қартайғанда ағзадағы өзгерістер:
 - A. липидтерге шыдамдылықтың төмендеуі
 - B. глюкозаға шыдамдылықтың төмендеуі
 - C. ақуызға шыдамдылықтың төмендеуі
 - D. минералға шыдамдылықтың төмендеуі
 - E. минералға шыдамдылықтың жоғарылауы
- d. Үлкен және егде жастағы адамдардың медициналық және әлеуметтік көмектің зерттеушілері... түрге бөледі.
 - A. 4
 - B. 3
 - C. 5
 - D. 6
 - E. 2
- e. Үлкен және егде жастағы адамдардың тамақтануын ... деп атайды.
 - A. геродиететика

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11-2025 24 беттің 24 беті

- B. физиология
- C. анатомия
- D. деонтология
- E. геронтология
- f. Созылмалы колит қарт адамдарда ... түрде өтеді.
- A. атониялық және спастикалық
- B. тек спастикалық
- C. тек атониялық
- D. рецидивті
- E. гипертониялық
- g. Қарт адамдарда созылмалы колит кезінде № ... диета қолданылады.
- A. 4
- B. 10
- C. 8
- D. 1
- E. 15
- h. Қалыпты жағдайда ашқарынға глюкозаның мөлшері ... ммоль/л тең.
- A. 3,3-5,5
- B. 3,5-6,1
- C. 7,8
- D. 11,1
- E. 6,1-7,5
- i. Қант диабетінің дамуына ықпал ететін факторлар:
- A. семіздік, күйзеліс
- B. вирусты инфекция
- C. стресс
- D. дұрыс тамақтанбау
- E. ұйқышылдық
- j. Қант диабетінде №... диета қолданылады.
- A. 9
- B. 7
- C. 5
- D. 1
- E. 10

Ситуациялық есептер:

Сіз қарттар үйінде әлеуметтік қызметкер болып жұмыс істейсіз. 78 жастағы бір науқас әйел жалғыздық пен депрессияға шағымданады. Ол жиі өз бөлмесінде отырады, басқа адамдармен араласудан қашады және топтық іс-шараларға қатыспайды. Ол таңертең тұруда қиындықтар туындайтынын және күнін бастауға ынтасы жоқ екенін айтады. Сондай-ақ, ол өмірінің мағынасыз екенін сезінетінін айтады. Оның жақын туыстары жоқ, әлеуметтік байланыстары шектелген.

Сұрақтар:

- Осы науқастың қажеттіліктерін бағалап, жеке күтім жоспарын қалай құрап едіңіз?
- Депрессиямен күресуге көмектесу үшін қандай психологиялық және әлеуметтік қолдау шараларын ұсынасыз?